

How Long Can You Fast?

אסתר ד:טז

1. **לֹן בְּנוֹס אֶת כֵּל הַיְהוּדִים הַנְּמָצָאים בָּשִׁוֹשֶׁן וְצֻמוּ עַל וְאֶל תְּאַכְלוּ וְאֶל תְּשַׁתּוּ שֶׁלְשָׁת יְמִים לִילָה וַיּוֹם וְגוֹ:**

תורה תミמה אסתר ד:טז

2. **שֶׁלְשָׁת יְמִים - אֲלֹו הָן, יְגַ, יְדַ, וְטוֹו בְּנִיסְן, שְׁלָח לָה, וְהַלָּא בְּהֵם יוֹם א' שֵׁל פֶּסַח, שְׁלָח לָו, זָקָן שְׁבִישָׁרָאֵל, לָמָה הוּא פֶסַח, מִיד שָׁמַע מַרְדָכַי וְהַוָּה לְדִבָרֵיה יְחִי [מדרש רבבה]:**

תורה תמיימה העורות אסתר ד:טז

3. **יְחִי וְדֹע כִּי כְּפִי דְמִשְׁמָעַ מְגַמָּ' יִבּוֹת קְכָא ב' הִיָּה תְּעִנִית הַג' יְמִים אֶלָה רְצֻופִים יוֹם וְלִילָה, אֲבָל בָּמְדִרְשׁ שְׁוֹחַט סִי' כְּבָא אִתָּא דָאֵי אָפְשָׁר לְחִיּוֹת בְּתְעִנִיות ג' מְעַלְעַע וְכָאן הִיָּו מְפִסְיקִין בְּלִילָה, יְעוּשׁ וְהַבִּיא זָה הַרְן סְפָ"ק דְּרַ"ה, וְצַ"ל דָאָפְילָו לְדַעַת הַגָּמָ' אַעֲפָ' שָׁאָפְשָׁר לְחִיּוֹת אֲבָל עַכְפָ' אִיכָּא חַשְׁשָׁ סְכָנָה בְּדָבָר, וּרְאֵיה שְׁהָרִי אָמַלְוָו לְעַנִּין תְּעִנִית יוֹהָכָפִישׁ שְׁהָיוּ רְוֹצִין לְהַנְּגִיגָה לְהַתְעִנּוֹת ב' יְמִים וְאָמָרוּ דִישׁ חַשָׁׁ סְכָנָה בָּזָה, כְּמַבּוֹא בִּירוּשָׁלָמִי חָלָה פְּאַהֲהָא וְהַוָּבָא בָּבָאָרִי הַגָּרָא לְאוֹרָח סִי' תְּרָכָ"ד סִקָּא יְבָבָ, וּמְכַשְּׁכָב ג' יְמִים:**

תלמוד בבלי מסכת יבמות קכא:

4. **א"ר מאיר: מעשה באחד שנפל לבור הגadol וכו'. תניא, אמרו לו לרבי מאיר: אין מזכירין מעשה נסימ. מיי מעשה נסימ? אילימא שלא אכיל ולא אישתי, והכתיב: (אסתר ד') וְצֻמוּ עַל וְאֶל תְּאַכְלוּ וְאֶל תְּשַׁתּוּ שֶׁלְשָׁת יְמִים - מלקין אותו ויישן לאלתו.**

מדרש תהילים (בובר) מזמור כב אות ה

5. **יכול יהו צמים לילָה וַיּוֹם, שֶׁלְשָׁת יְמִים וְשֶׁלְשָׁה לִילָות וְלֹא הִיָּו מְתִים, אֲלֹא הִיָּו מְפִסְיקִין מְבָעוֹד יוֹם.**

הערות שלמה בובר על מדרש תהילים אות כה

6. **וְאַנְיַ מַצְאָתִי בְּמִנּוֹת הַלְוִי לְהַרְ"שׁ אַלְקַבָּץ זֶל דְּף קָלְלוֹ עַמּוֹד א' הַבִּיא וְזֶל הַמְנָם בָּמְדִרְשׁ שְׁוֹחָר טֻוב נְرָאָה שֶׁלְא הַתְעִנוּ ג' יְמִים לִילָה וַיּוֹם כְּפָשָׁטוֹ שֶׁל מִקְרָא, אִתָּא הַתְמִם יָכוֹל הִיָּו צָמִים ג' יְמִים וְג' לִילָות וְלֹא הִיָּו מְתִים אֲלֹא מְפִסְיקִים מְבָעוֹד יוֹם, וְעַל זָה הַבִּיא עוֹד וּבְשֻׁעָרִי בִּינָה (לְבַעַל הַרְוקָח כ"י) מְסִים בָּה: בְּשְׁוֹחָר טֻוב דּוֹרְשׁ שָׁאָכְלִים מַעַט לְהַשִּׁיב נַפְשׁ קּוֹדֶם שְׁקִיעַת הַחֲמָה ע"ב.**

שורת הריב"ש סימן תטז

7. ... זָה הַו פִי הַסּוֹגִיא הַהִיא, הַאֲמָרוֹת בְּפֶרַק אַחֲרָון מִבּוֹמוֹת. וְלֹזָה הַבִּיא רְאֵיה, הַמְחַבֵּר שְׁהַזְכָּרָת, שְׁצֻמוֹת אָסָתָר הַיּוֹ שֶׁלְשָׁת יְמִים רְצֻופִין לִילָה וַיּוֹם; כִּי כָן נְרָאָה דַעַת הַתְלִמּוֹד, כַּשְׁהַקְשָׁו: וְהַכְּתִיב: וְצֻמוּ עַל שֶׁלְשָׁת יְמִים לִילָה וַיּוֹם? לְאָפּוֹקִי מַהָה שָׁאָמָרוּ בָמְדִרְשׁ, עַל: וְצֻמוּ עַל שֶׁלְשָׁת יְמִים לִילָה וַיּוֹם: וְכִי אָפּוֹרֶר לְאָדָם לְעַשּׂוֹת כֵן? אֲלֹא שְׁהָיוּ מְפִסְיקִין מְבָעוֹד יוֹם; פִּירּוֹשׁ: שֶׁלְא הִי ג' צֻמוֹת רְצֻופִים, לִילָה וַיּוֹם, אֲלֹא שְׁקִבְלוּ ג' צֻמוֹת בְּלִתְיַ רְצֻופּוֹת, כְּגֻון שְׁנִי וְחַמְשִׁי וְשְׁנִי, אֲלֹא שְׁבְכָל אַחֲד וְאַחֲד יְפִסְיקָו

מביעוד יום, כמו שאנו עושים בתשעה באב וב"ה = וביום הכיפורים=, ולזה אמר: לילה ויום. אבל דעת בעל הגמרא שהיו שלשתן רצופים, כמו שנראה מהסוגיא של מעלה.

ערוך לנר מסכת יבמות קכא:

8. בגמרא והכתיב וצומו עלי. מזה נראה דעת הגמרא שהתענו ג' ימים וג' לילות רצופים אכן המדרש חולק על גمرا דילן דז"ל (הובא בילקוט) והיאך היו צמים שלשה ימים לילה ויום ולא היו מזמנים אלא שהיו מפסיקים מביעוד יום עכ"ל, וכוונת המדרש נ"ל שהיו אוכלים כל לילה לאחר התענית ולכך כתיב שלשה ימים ולא לילות ומה דכתיב לילה ויום היינו כשהיינו מתחללים להתענות תענית הראשון שהוא יום י"ד שהרי ב"יד וט"ו וט"ז התענו הפסיקו ב"ג מביעוד יום דברוף שיום ראשון של תעניתה דהינו י"ד ה' לילה ויום ושוב אכלו בליל ט"ו ובליל ט"ז, והנה לדברי המדרש נראה ג"כ בתרגום ראשון של מגילה שלא התענו רק ג' ימים ומה דכתיב לילה ויום מפרש על תפלה כאלו נכתב אצלם עלי אבל בתרגום שני של מגילה כתוב כסוגיא דילן שהתענו ג' ימים וג' לילות רצופים:

تلמוד בבלי מסכת ראש השנה כא.

9. רבא הוה רגיל דהוה יתיב בתעניתא תרי יומי, זימנא חדא אשתחח כוותיה. רב נחמן יתיב בתעניתא כולה יומי דכיפורין. לאורתא אתה ההוא גברא, אמר ליה: למחר יומה רבה במערבא. אמר ליה: מהיכא את? - אמר ליה: מד מהרייא. אמר ליה: דם תהא אחריתו.

רש"י מסכת ראש השנה כא.

10. דם תהא אחריתו - הריני מת על יין, שתזקיקני להתענות שני ימים ושני לילות.

רמב"ם הלכות שבועות פרק ה הלכה כ

11. נשבע שלא יישן שלשת ימים, או שלא יאכל כלום שבעת ימים וכיוצא בזה שהוא שבועת שוא, אין אומרין יעור זה עד שיצטער ויצום עד שיצטער ולא יהיה בו כח לסבול ואח"כ יאכל או יישן אלא מלקין אותו מיד משום שבועת שוא ויישן ויאכל בכל עת שירצה.